

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Landstingets mål inom IT-området framgår av IT-policy för samtliga verksamheter inom Stockholms läns landsting (SLL) samt IT-strategi för hälso- och sjukvården inom Stockholms läns landsting. Styrdokumenten har fastställts under 2004.

Översyn av
vårdprodu-
centernas IT-
organisation
pågår i PRIO-
projektet

Enligt budget 2006 skall arbetet med konsolidering av applikationer och teknisk infrastruktur intensifieras och en översyn av nuvarande IT-organisation genomförs. Arbeta med detta pågår inom PRIO-projektet (Producenternas IT-organisation), som syftar till att konsolidera IT-drift och teknisk förvaltning av IT-stödet för samtliga vårdproducenter inom SLL samt LSF-IT (Landstingsstyrelsens förvaltnings IT-avdelning). Möjligheter att senare ansluta sig skall finnas även för övriga förvaltningar och bolag.

I enlighet med gällande revisionsplan har en granskning genomförts beträffande styrning och kontroll inom IT-området. Granskningen har fokuserat på samordning och effektivitet.

2 Granskningens syfte och genomförande

Granskningen syftar till att ge svar på frågan om landstingsledningen har den överblick, organisation och beslutsordning, som erfordras för att tillvarata möjliga synergieffekter inom IT-området, d v s har tillräcklig kontroll för att uppnå i budget givna mål.

För genomförande av granskningen har konsulter från Ernst & Young anlitas.

Konsulterna har utgått ifrån ett antal frågeställningar och kontrollmål inom områdena "Mål och målsättning", "Strategier och handlingsplaner", "Styrning och uppföljning" samt "Intern kontroll". Mot bakgrund av genomförda intervjuer och inläsning av dokumentation har bedömningar gjorts huruvida kontrollmålen inom respektive område varit "uppfyllda", "delvis uppfyllda" eller "ej uppfyllda". Av konsultrapporten framgår att elva kontrollmål bedömts uppfyllda, två delvis uppfyllda, ett inte tillfredsställande uppfyllt, ett bedöms komma att vara uppfyllt när de styrande regelverken för intern kontroll börjar tillämpas. Här avses förutom interna kontrollplaner även standardiserade rutiner för IT-drift.

Konsultrapporten bilägges.

3 Iakttagelser och rekommendationer

3.1 Mål och målsättning

På den nivå intervjuerna genomförts upplevs målbilden som tydlig. SLL ska effektivisera och optimera IT-stödet till verksamheten inom landstinget. Den uttalade satsningen sker nästan uteslutande inom hälso- och sjukvården, där de största vinsterna och möjliga synergieffekter bedöms finnas.

Konsulten gör bedömningen att målsättningen för IT-stödet inom landstinget är tydligt förankrad inom respektive verksamhet och bolag.

3.2 Strategier och handlingsplaner

IT-strategi för hälso- och sjukvården inom SLL är beslutad av landstingsstyrelsen 2004. Styrningen mot de uttalade målen är av landstingsstyrelsen konkretiserad i "Genomförandeplan för SLL:s IT-strategi för hälso- och sjukvården 2003 – 2007". Möjliga synergieffekter har identifierats främst inom ramen för vårdproducenternas IT-tjänster.

De pågående projekten (Gemensam Värddokumentation samt PRIO-projektet) är att betrakta som handlingsplaner i enlighet med gällande beslutade styrdokument.

Visst lokalt motstånd mot en gemensam IT-organisation

PRIO-projektet har ägnats särskild uppmärksamhet. I granskningen har framkommit att ett visst motstånd finns eller har funnits mot en gemensam IT-organisation och en standardiserad driftmiljö. Något som har sin grund i farhågor att den egna lokala IT-kompetensen helt försvinner och att man mister kontrollen över sitt IT-stöd. Detta är enligt intervjupersonerna fortfarande ett problem som försvårar genomförandet av PRIO-projektet.

En ökad förståelse för koncernnyttan bör eftersträvas

Rekommendation

Motivet för gemensam drift, omflyttning av personal, standardiserade IT-miljöer och rensning/konsolidering av applikationsprogramvara bör klargöras på alla berörda nivåer för ökad förståelse av koncernnyttan.

3.3 Styrning och uppföljning

Ett samarbetsforum, IT-utskottet, har etablerats där samtliga sjukhusdirektörer och IT-direktören hanterar frågor rörande vårdproducenternas IT-stöd. IT-utskottet har en beredningsgrupp där vårdproducenternas IT-chefer bereder ärenden för IT-utskottet.

Samtliga förvaltnings- och bolagschefer i IT-utskottet rapporterar till sina respektive styrelser och måste nå konsensus vid beslut, något som enligt konsulternas bedömning kan leda till suboptimering och att inte tillräckliga hänsyn tas till koncernperspektivet.

Otydlig beslutsgång
- risker för
suboptimering

Stora risker bedöms föreligga i och med att det högsta beslutande forumet, IT-utskottet, inte har fullt mandat i samtliga IT-frågor inom deras ansvarsområde. Risk föreligger för att nödvändiga beslut fördröjs, utarmas eller omöjliggörs om man skall avvakta förankring i respektive vårdproducents styrelse. Det är oklart i vilka sammanhang frågor och beslut ska eller bör lyftas till koncernledningen, d v s var gränsen går mellan sjukvårdsdirektörernas beslutsmandat och IT-direktörens respektive koncernledningens.

Den planerade omorganisationen med omflyttning av IT-personal och konsolidering av en vildvuxen applikationsflora kräver en kraftfull beslutsorganisation. Risk finns att nuvarande former för styrning med delade roller och oklar ansvarsfördelning mellan IT-utskottet och koncernledningen, representerad av IT-direktören, inte tillräckligt kraftfullt kan styra mot ställda mål.

Översyn av
nuvarande centrala
beslutsordning
rekommenderas

Rekommendation

Koncernledningen bör kraftfullt förmedla budskapet om samordning och samarbetsvinster. För att säkerställa att landstingsstyrelsens uttalade målsättning för en konsoliderad och gemensam IT-verksamhet kan genomdrivas på ett konsekvent sätt, rekommenderas en översyn av nuvarande centrala beslutsordning för IT-området. Fördelningen av ansvaret mellan koncernnivå och lokal nivå beträffande konsolidering av applikationsprogramvara behöver fastställas för att undvika suboptimering.

3.4 Intern kontroll

Landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen har beslutat om styrdokument inom IT-området. Inom informationssäkerhetsområdet gäller Landstingets informationssäkerhetspolicy (beslutad av Landstingsfullmäktige 2003-03-11) samt Riktlinjer för informationssäkerhet inom SLL (fastställda av landstingsstyrelsen 2003-12-16). I granskningen har framkommit att kunskapen är otillräcklig beträffande var ansvaret för att följa upp efterlevnaden av styrdokument ligger. En utbredd missuppfattning är att landstingsrevisorerna ansvarar för denna uppföljning.

Ansvaret för
uppföljning av den
interna kontrollen
ävilas respektive
förvaltn.chef/VD

Om uppföljningsansvaret upplevts oklart tidigare så framgår det numera tydligt i landstingets policy för intern kontroll, beslutad av landstingsfullmäktige 2005-12-13. Respektive förvaltningschef och bolags VD har ansvar för uppföljning av de lokala regler för intern kontroll som den egna nämnden/styrelsen utformat. Det övergripande uppföljningsansvaret ävilas landstingsstyrelsen.

Landstingsrevisorerna ansvarar för att granska att uppföljning sker.

3.4.1 Sårbarhet i IT-stödet

Under året har incidenter inträffat inom IT-området inom SLL som visar på sårbarheten i IT-stödet. Här åsyftas dels virusangreppet på Karolinska Universitetssjukhuset (Karolinska) i början på september och dels avbrottet i landstingets gemensamma nät SLL-net i början på oktober.

Virusangreppet på Karolinska uppges bero på besparingskrav, d v s att man valt att inte prioritera informationssäkerhetsåtgärder. Att åtgärda detta har inneburit en merkostnad på 6,5 – 7,5 mkr (kostnader för röntgenutrustning, klientdatorer, teknikertid m m.).

Den andra incidenten, c:a 3 timmars avbrott i landstingets nät, visar utöver de problem som uppstod i vården, på bristande kommunikationsvägar för att hantera media.

Riskanalysen måste genomföras för att förebygga incidenter

Dessa båda incidenter måste tas på största allvar och riskanalyser genomföras för att förebygga incidenter samt för att snabbt kunna vidta rätt åtgärd och ge korrekt information till omvärlden när incidenter inträffar.

4 Revisionskontorets avslutande kommentar

Revisionskontorets uppfattning är att IT-stödet i landstinget är mycket komplext och att det föreligger stora svårigheter att erhålla en helhetsbild över landstingets IT-stöd. Framförda rekommendationer, angående tydlig beslutsordning med rätt mandat för koncernledningen, syftar till att koncernledningen ska få den helhetsbild över IT-området som är en förutsättning för intern kontroll.

Anita Weber
projektledare